

BEELDEN VAN DE KERK

door Jurjen Beumer

2. Sur le pont d' Avignon - de kerk als brug

Aan de ene oever staat de kerk, aan de andere kant van de rivier ontwikkelt zich de samenleving. Er lijkt nauwelijks meer een verbinding tussen beide te zijn. Het zijn werelden van verschil geworden in onze moderne cultuur. Ook al wordt menige stad of plaats nog gedomineerd door een grote kerk met een hoge toren, inhoudelijk bepaalt de kerk niet meer het stadsbeeld. Toen de kerk nog wel invloed had, was er vaak sprake van een zekere rivaliteit. De ene oever, de samenleving, irriteerde zich aan de religie en de betweterij van kerkelijke epistels óf men prees de kerk om haar durf tot stellingname in het politieke debat. En de andere oever (de kerk) had 'een woord voor de wereld' en die hád maar te luisteren. Toen, tot en met de midden jaren tachtig?, wás er was tenminste contact, nu is er aan de andere kant vooral onverschilligheid. Zelfs op de eigen oever van de kerk, bij kerkmensen, is onverschilligheid waar te nemen. Niemand ontkomt er geheel aan. De onverschillige redenering is dan: 'Over de kerk hoeft je je niet meer druk te maken, die zal een langzame dood sterven, en wat maakt het ook allemaal uit. Trouwens, de wereld is ook helemaal niks. Het zal mijn tijd wel duren.' Tegen een dergelijke onverschilligheid valt nauwelijks op te boksen. Onverschilligheid is voor mens en wereld de dood in de pot. Als teveel mensen door dit virus worden aangetast verpietert de samenleving tot een technocratisch samenraapsel zonder inspiratie.

Nu moeten we denk ik *onverschilligheid* niet verwarren met *irrelevantie*. Ik spreek de laatste tijd nog wel eens met net afgestudeerde, jonge mensen van in de twintig. Ze zijn bepaald niét onverschillig. Ze houden er juist van om verschillen op te sporen en die in kaart te brengen, het is hen echt niet allemaal één pot nat. Ze zoeken en speuren net zo naar zin, waarden en geluk als ik. Wat ik uit deze gesprekken leer inzien dat voor velen geloof, religie en kerk irrelevant is of is geworden. Zeker, daarbij zal hun leeftijd meespelen. Je hebt als jongvolwassene zoveel andere dingen aan je hoofd en de samenleving biedt zóveel. En ze zeggen tegen u en mij: 'Dat ene punt waar jij je zo druk over maakt, ik zie er de zin en het nut niet van in, echt niet, waarom zou het bij mijn leven moeten horen?' Relevantie-verlies van geloof en kerk, noemen we dat, en het is zo waar. Ik herken wat ze zeggen ook bij mijzelf. De twijfel die knaagt en of geloof geen collectief voor de gek houden is. Het debat dat ik met al die jonge mensen en andere kerkverlaters zo graag voer, voer ik ook met mezelf. Het verschil met hen is misschien dat ik de *fiducie* nog niet kwijt ben. Ik kan niks bewijzen, naar wie of wat over Wie of wat dan ook, maar ik vind nog steeds dat geloofsverhaal zo ijzersterk. Vooral omdat dit verhaal belichaamd is in een concreet mensenleven, de povere mens uit Nazareth. Voordat je dát opgeeft en hem laat varen!

Daarom is het zo jammer dat de beide oevers elkaar wat meewarig aanstaren en het publieke debat over religie, kerk en geloof zo marginaal is. Of dat de religie negatief in beeld is en haar uitwassen zo uitvergroot worden.

Ik zou graag zien dat er een nieuwe rivaliteit (*rivus/riva* = rivier/oever) tussen de beide oevers ontstaat, dat er een brug geslagen wordt van de ene naar de andere kant. Dat mag best via een stevige polemieek. Met onverschillige mensen zal dat heel moeilijk gaan, wel met mensen die nadenken en van goede wil zijn. Het is nodig dat er opnieuw ruimte komt voor *de apologie*, de geloofsverantwoording, zo u wilt geloofsverdediging, tegenover hen die buiten zijn komen te staan. Hierbij zal wat mij betreft elke vorm van zieltjeswinnerij achterwege moeten blijven. Het einde van het debat moet open zijn. Een faire apologie dus, waarbij de ander inbrengt wat zijn of haar 'enige troost in leven en sterven is'. Laat het gesprek maar knallen, ook van 'onze kant'. Want in de gesprekken die ik net noemde worden soms ook dingen over het geloof te berde gebracht waarvan mijn oren tuiten. We hoeven ons niet alles te laten aanleunen, flauwekul mogen we afwijzen. De kerk zal zelf de brug naar de andere oever moeten slaan, want ik zie niet direct een beweging van de

andere kant op gang komen. De kerk is pontifex, bruggenbouwer, bij uitstek. Talloze initiatieven, van onderop vooral, maken gelukkig die naam waar.

Zo stond ik deze zomer wat te mijmeren 'sur le pont d' Avignon' , op die bekende brug in de prachtige Zuidfranse stad Avignon, die halverwege de rivier ophoudt. Het is een toeristische trekpleister omdat het een museumstuk van weleer is en niet meer een vitale verbinding tussen beide oevers waar het een druk heen en weer is. Ik mag toch hopen dat wij als kerk niet halverwege zullen blijven steken.

jjb

Haarlem, 26 augustus 2004

(843 woorden)